

Til

Miljøverndepartementet
Postboks 8013 Dep
0030 Oslo

Skogeierforbundets synspunkter på Klimakur 2020

Vi viser til Miljøverndepartementets høringsbrev lagt ut på departementets hjemmeside.

Klimakur 2020 dokumenterer på en klar måte at:

- Økt bruk av biomasse er et av de tiltakene som gir størst klimagevinst både i transportsektoren, industrien og i andre sektorer.
- Tiltak for å øke skogproduksjonen og dermed opptaket av CO₂ er blant de aller mest kostnadseffektive klimatiltakene.
- Det knapt er mulig å nå målene i norsk klimapolitikk uten å satse på økt skogproduksjon og økt bruk av biomasse.

Norges Skogeierforbund mener at dette innebærer at en satsing på skogbruket må bli en viktig del av svaret på hvordan de nasjonale målene skal nås. Dette gjelder både tiltak for å øke produksjonen, uttaket og bruken av trevirke.

Klimakur 2020 har trukket fram omtrent 160 aktuelle tiltak som kan bidra til å nå målene i norsk klimapolitikk. Omtrent 60 av disse innebærer bruk av bioenergi. Tiltakene vil kreve omtrent 30 TWh bioenergiressurser. Bruk av biomasse er spesielt viktig i transportsektoren, industrien og varmesektoren. De viktigste tiltakene er biodrivstoff, bioenergi for å erstatte fyringsolje og trekull som reduserende middel i metallindustrien. Det aller meste av dette må baseres på trevirke.

Skogeierforbundet registrerer også at Klimakur 2020 anslår at det er mulig å øke opptaket av CO₂ i skog på 50-100 års sikt med 5,9-12,3 millioner tonn pr. år, og at dette er svært kostnadseffektive tiltak. Skal målene for norsk klimapolitikk nås på en kostnadseffektiv måte, viser Klimakurs beregninger at alle identifiserte tiltak med en tiltakskostnad på mindre enn 1100 kr/tonn CO₂ må realiseres. Til sammenlikning ligger kostnadene ved alle de aktuelle tiltakene for å øke skogproduksjon på under 190 kr/tonn CO₂.

De eksisterende virkemidlene vil i svært liten grad utløse potensialet for økt produksjon, uttak og bruk av trevirke. Det kreves derfor nye og sterkere virkemidler for å kunne realisere mulighetene. Skogeierforbundet vil imidlertid generelt understreke betydningen av å unngå bruk av økonomiske eller juridiske virkemidler som fører til en svekkelse av

norsk næringslivs konkurransekraft og nedlegging av industri. Dette vil ikke redusere de globale utslippene av klimagasser. Utfordringen blir dermed å etablere et virkemiddel-system som gjør det lønnsomt å bruke for eksempel biomasse i ulike sektorer uten at dette fører til økte kostnader totalt sett. Økte kostnader som følge av økte avgifter og regulerende tiltak må derfor kompenseres gjennom andre virkemidler som bedrer lønnsomheten i næringslivet.

Norges Skogeierforbund vil også understreke behovet for langsiktighet og forutsigbarhet i rammebetingelsene. Den usikkerheten som innføringen av autodieselavgift på biodiesel skapte, har hatt en klar negativt effekt på viljen til å investere i tiltak hvor lønnsomheten er avhengig av offentlige rammebetingelser. Det er derfor av avgjørende betydning at norsk klimapolitikk skaper forutsigbarhet hos dem som skal ta investeringsbeslutningene.

Nasjonalt eller internasjonalt perspektiv

Klimakur 2020s oppgave var å vise hvilke muligheter som finnes for å nå målene i norsk klimapolitikk. Disse er knyttet til reduksjon av utslippene i det norske klimaregnskapet.

Et slik angrepvinkel vil kunne føre til suboptimale løsninger sett i forhold til målet om å redusere de globale utslippene. Redusert industriproduksjon i Norge gir lavere utslipp i Norge, men vil globalt sett kunne øke utslippene. Import og bruk av klimabelastende produkter gir ikke utslipp i Norge hvis klimautslippene er knyttet til selve produksjonen av produktene. Det nasjonale perspektivet gjør det også "gratis" å importere kullkraft fra Danmark, mens vi ikke får kreditt for å eksportere "grønn" kraft til kontinentet.

Klimakur 2020 omtaler dette i flere sammenhenger, og er tydelige på faren for "karbonlekkasjer". Likevel blir tiltakene målt direkte mot hvordan de slår ut i det norske utslippsregnskapet. Dette fører til at tiltak i Norge som kan gi betydelige global effekt ikke blir vurdert som interessante.

Et eksempel på dette er bruk av bioenergi som erstatter strøm. Potensialet for bioenergi er i Klimakur 2020 først og fremst knyttet til redusert direkte bruk av fossilt brensel. Det gir imidlertid også en stor klimagevinst å bruke bioenergi for å spare strøm. Frigjøring av strøm gir grunnlag for redusert import av fossilt basert kraft, eksport av grønn kraft eller bruk av elektrisitet for eksempel i transportsektoren. Globalt gir dette minst like stor effekt som å utfase oljefyrer i Norge. Mens Klimakur 2020 "ettespør" 6 TWh bioenergi for å erstatte fyringsolje, er behovet for bioenergi mye større hvis behovet vurderes i forhold til målet om reduksjon i de globale klimautslippene.

Noe av det samme blir tilfellet når det gjelder bruk av trematerialer som kan erstatte stål, aluminium, betong eller andre klimabelastende materialer. Så lenge perspektivet er nasjonalt og knyttet til at det er selve produksjonen og ikke bruk av produktet som gir klimautslippet, framstår effekten av å øke trevirke langt mindre enn den i realiteten er. I hovedrapporten til Klimakur 2020 er derfor ikke økt bruk av trematerialer vurdert som et aktuelt tiltak selv om effekten er beskrevet og dokumentert både i sektorrapporten om skogbruk og i St. meld. nr 39 (2008-2009) Klimautfordringene – landbruket en del av løsningen. I Stortingsmeldingen er det vist at det ligger et potensiale for en netto utslippsreduksjon på 1,8 mill. tonn CO₂ ved å øke bruken av trematerialer i Norge.

Norges Skogeierforbund forutsetter derfor at det i oppfølgingen av Klimakur 2020 legges et globalt perspektiv til grunn når tiltak og virkemidler i norsk klimapolitikk blir diskutert. Dette innebærer bl.a. at bruk av bioenergi for å erstatte strøm og bruk av tre for å erstatte bruk av betong, stål og aluminium må vektlegges langt sterkere i norsk klimapolitikk enn det som er gjort i Klimakur 2020.

Tiltak og virkemidler transportsektoren

Klimakur 2020 viser at bruk av biodrivstoff utgjør omtrent halvparten av potensialet for utslippsreduksjoner i transportsektoren. Selv om Klimakur 2020 regneteknisk har lagt til grunn at biodrivstoffet importeres, forutsetter vi at det blir et mål å produsere biodrivstoff også i Norge.

Norges Skogeierforbund mener derfor at det avgjørende at Transnova gjøres permanent og styrkes finansielt. De bør også få et eget forpliktende mål for biodrivstoff. Dette vil bidra til å skape forutsigbarhet for investeringer i verdikjeden.

Skogeierforbundet er også opptatt av at Innovasjon Norges støtteordning for ny miljøteknologi utvikles slik at den bl.a. gjør det mulig å realisere bygging av pilotanlegg for produksjon av biodrivstoff. Det er nødvendig med et høyt støttenivå. Det maksimale tillatte tilskuddsnivået etter EØS-reglene må legges til grunn. Støtten bør gå både til bygging og drift. Drift av et slikt anlegg innebærer en betydelig forsknings- og utviklingsinnsats og vil ikke kunne gi lønnsomhet.

For å øke bruken av biodrivstoff er det nødvendig både å trappe opp omsetningspåbudet og gjøre bruk av biodrivstoff lønnsomt.

Innføring av autodieselavgiften på biodrivstoff, har gjort det ulønnsomt å bruke biodrivstoff. Skal det bli interessant å satse på bruk av biodrivstoff må drivstoffavgiftene på biodrivstoff være minst 3 kr/liter lavere enn for fossilt drivstoff. Hvordan dette teknisk gjøres er ikke avgjørende, men en nærliggende mulighet er å øke CO₂-avgiften samtidig som veiavgiften reduseres tilsvarende.

Det vil også gjøre det mer attraktivt å bruke biodrivstoff dersom engangsavgiften for flexifuelbiler reduseres slik at de reflekterer CO₂-utslippene ved bruken av bilene.

Norges Skogeierforbund vil samtidig advare mot generelle avgiftsøkninger som rammer godstransporten. Økte transportkostnader vil kunne innebære en alvorlig konkurransevekkelse for norsk næringsliv. Derimot bør en vurdere andre tiltak som kan redusere klimautslippene. Bedre utbygging av kaier langs kysten og terminaler, sidespor og krysningsspor langs jernbanenettet, vil legge forholdene til rette for overføring av mer godstransport til jernbane og båt.

Skogeierforbundet mener dessuten at det er mye å hente ved å tillate større og tyngre vogntog på vei. Økt vogntoglengde og økt totalvekt gir muligheter for større lass. Dette innebærer at det kan kjøres færre turer, noe som betyr både reduserte klimautslipp og reduserte transportkostnader. I dag er det generelt tillatt med 19,5 meter vogntoglengde og

en totalvekt på 50 tonn. I Sverige og Finland er tillatt totalvekt 60 tonn og tillatt vogntoglengde h.h.v 24 og 25,25 meter. For tømmertransport er det allerede gjort unntak fra de generelle vekt- og lengdebegrensingene slik at det i dag er tillatt med en totalvekt på 56 tonn og en vogntoglengde på 22 meter. Det vil gi en ytterligere klimagevinst å tillate 60 tonn og 25,25 meter i tømmertransporten

Klimakur 2020s vurderinger av modulvogntog og konkurranseflaten mellom veitransport og jernbanetransport er vi uenige i. Sammenhengen mellom vogntoglengde, totalvekt og klimagassutslipp tilsier at økt vekt og vogntoglengde er et svært aktuelt tiltak. Det er i denne forbindelse grunn til å minne om at en betydelig del av godstransporten også i framtida vil måtte skje med bil. Det er derfor viktig å bedre mulighetene for å bruke jernbane og båt for godstransport, samtidig som utslippene fra godstransporten på vei blir redusert.

Tiltak og virkemidler for å øke bruken av bioenergi til varmeformål

Etter Norges Skogeierforbunds syn er det viktig at bioenergimålet på 14 TWh gjøres forpliktende for Enova. I utgangspunktet burde imidlertid dette målet for 2020 økes i tråd med de muligheter økt bruk av bioenergi har for å erstatte fossilt brensel direkte eller indirekte ved å frigjøre strøm.

For å nå målet bør det utarbeides en nasjonal energiplan i tråd med reglene for implementering av EUs fornybardirektiv. Innenfor energiplanen bør det utformes en egen handlingsplan for bioenergi som inneholder mål og virkemidler som gjør det mulig å nå målet for bruk av bioenergi.

Hovedutfordringen i arbeidet med å øke bruken av bioenergi, er lønnsomheten i verdikjeden. En styrking av Enovas virkemidler med bl.a. en heving av støttenivået til biovarmeproduksjon vil være et bidrag i den sammenheng. En videreføring av støtten til produksjon av skogsflis er også avgjørende for å kunne øke bruken av bioenergi, og det er derfor viktig at ordningen blir gjort permanent.

Like fullt står en igjen med hovedproblemet, nemlig at bioenergi ikke er konkurransedyktig mot alternative energibærere. En står da overfor to muligheter. Enten må prisen på de alternative energibærerne økes, eller så må det gis støtte til bruk av bioenergi.

Prisen på alternative energibærere kan økes ved å øke el-avgiften og grunnavgiften og CO₂-avgiften på fyringsolje og fossil gass til oppvarming.

Støtten til bruk av bioenergi for varmeproduksjon kan skje gjennom en feed-in-ordning som sikrer tilsvarende støttenivå til produksjon av fornybar varme som grønne sertifikater vil gi for elektrisitet. Norges Skogeierforbund foretrekker bruk av en slik ordning framfor økte avgifter for å gjøre bioenergi konkurransedyktig.

Tiltak og virkemidler for økt bruk av trekull i metallindustrien

Fra norsk skogbruk er det i gjennomsnitt levert 0,3 TWh i form av skogsflis til norsk smelteverksindustri. Klimakur 2020 viser en betydelig klimagevinst ved å øke bruken av

trekull som reduserende middel i ferrolegeringsindustrien. Det er i følge Klimakur 2020 aktuelt å 20-doble bruken av trevirke.

I utgangspunktet er dette ikke lønnsomt med dagens kvotepriser. Det er også nødvendig med utprøving og demonstrasjon av prosesser i full skala før potensialene kan realiseres. Vi merker oss at Klimakur 2020 peker på 3 aktuelle virkemidler for å utløse en vesentlig del av potensialet:

- Klimaavgift i tillegg til kvoter
- Skjerperte vilkår etter forurensingsloven
- Klimafond og avtale med industrien.

Alle alternativene innebærer en fare for nedleggelse. Klimafond og en avtale med industrien synes likevel å være et aktuelt virkemiddel, under forutsetning av at industrien kompenseres for de økte utgiftene

Tiltak og virkemidler for økt bruk av trevirke som materialer

Trevirke er ett av de mest miljøvennlige og bærekraftige byggematerialene vi har. Trevirke er en fornybar ressurs, tar opp og lagrer karbon og har relativt lavt energiforbruk i produksjon. Økt bruk av tre i byggeriet vil bidra til å senke utslippet av klimagasser og senke klimabelastningene fra byggenæringen totalt sett. Effektene av økt bruk av trevirke som byggematerialer er godt dokumentert i St. meld. nr 39 (2008-2009).

Det er flere relevante virkemidler som kan bidra til å øke bruken av tre i bygg. Norges Skogeierforbund vil peke på følgende:

- Offentlig innkjøp/utbygginger som pådrivere i økt trebruk
- Kompetanseutvikling hos sentrale aktører
- Utvikling av nye trebaserte konsepter og byggemetoder
- Utvikling og etablering av arenaer som oppmuntrer til bærekraftig byggeri
- Stimulering til bruk av klimavennlige materialer og løsninger gjennom byggforskrifter

Annen bruk av trevirke

De største potensialene ved bruk av trevirke synes å være knyttet til biodrivstoff, bioenergi, trekull i metallindustrien og trebruk. Norges Skogeierforbund vil likevel peke på at det også finnes flere andre muligheter som kan gi store klimagevinster. De viktigste er:

- produksjon og bruk av bioolje
- bioenergi med CO₂-håndtering
- trekull som tilføres og lagres i jord

Bioolje vil allerede i dag direkte kunne erstatte fyringsolje. Bruk av CCS-teknologi ved bruk av bioenergi som energikilde og bruk av trekull som et jordforbedrende tiltak krever derimot betydelig FoU-innsats. Det er spesielt viktig av forskningsinnsatsen knyttet til bruk av trekull i jord nå blir økt.

Tiltak og virkemidler for å øke opptaket av CO₂ i skog

Klimakur 2020 peker på at følgende tiltak for å øke skogproduksjonen vil kunne øke opptaket av CO₂ med 5,9 - 12,3 mill tonn i løpet av 50 - 100 år:

- økt plantetetthet ved foryngelse av skog etter hogst
- etablering av ny skog (skogreising)
- skogplanteforedling
- gjødsling av skog.

Fram til 2020 vil kun gjødsling gi et økt opptak av betydning. På lang sikt er imidlertid potensialet stort. I tillegg til økt opptak gir dessuten tiltakene muligheter for å bruke mer biomasse i framtida.

Klimakur 2020 viser også at redusert hogst i forhold til referansebanen gir et økt opptak på kort sikt. Klimakur 2020 poengterer imidlertid at dette vil redusere mulighetene for å bruke biomasse for å erstatte bruk av fossilt brensel og at en reduksjon i avvirkningsnivået vil redusere opptaket i framtida. Norges Skogeierforbund vil i tillegg understreke at en strategi der en reduserer hogsten vil innebære at en bygger opp et ustabil lager av CO₂ i gammel skog. På et eller annet tidspunkt vil CO₂-lagrene måtte frigjøres. Stabiliteten vil bli spesielt dårlig med tanke på forventet høyere temperatur, tørrere klima i deler av landet og mer ekstremvær.

Skogeierforbundet er derfor enig med Klimakur 2020; Den største klimagevinsten oppnås gjennom et aktivt skogbruk der det satses på økt produksjon, uttak og bruk av trevirke. Vi er også fornøyd med at Klimakur 2020 har greid å ha en tidshorisont ut over klimamålene for 2020. Det er grunn til å minne om at de langsiktige klimagevinstene avhenger av at tiltakene gjennomføres i dag.

Klimakur 2020 peker på at tiltakene som innebærer et mer intensivt drevet skogbruk vil kunne gi økte muligheter for konflikter mellom skognæringen og naturmiljøet, og at det må gjøre konkrete interesseavveininger før en iverksetter tiltak.

Skogeierforbundet vil minne om at de aktuelle skogbrukstiltakene er velkjente tiltak som har blitt benyttet av norsk skogbruk i lang tid. Betydelige skogarealer i Norge utnyttes i dag ikke, og under halvparten av tilveksten tas ut. Tiltakene må også gjennomføres innenfor rammer definert av Skogbruksloven, forskriften om et bærekraftig skogbruk, Naturmangfoldloven og Levende Skogs standard for et bærekraftig skogbruk. Dette regelverket sikrer også at det blir foretatt de nødvendige avveininger mellom ulike hensyn før skogbrukstiltakene gjennomføres. Det er derfor ingen grunn til å vente med å satse på skog til en har gjort nye vurderinger.

Klimakur 2020 peker bl.a. på følgende virkemidler som aktuelle for å øke investeringene i skogkultur og øke uttaket av biomasse:

- Gjeninnføring av 28% skatt på næringsinntekt fra skog eller innføring av et bunnfradrag på skogbruksinntekt.

- Endret og utvidet bruk av tilskuddene til nærings- og miljøtiltak i skogbruket
- Gratis planter til skogeierne
- Behov for finansiering over statsbudsjettet for å bedre infrastrukturen i skogbruket
- Behov for støtte til FOU

Det er positivt at Klimakur 2020 forsterker og konkretiserer den satsing som ligger i Stortingetsmeldingen om landbruk og klima fra 2009. Skogeierforbundet er enig i intensjonene i de virkemidler som er nevnt over selv om vi vil stille et spørsmålsteget ved om gratis skogplanter er et hensiktsmessig virkemiddel. Vi mener at økte tilskudd til skogkultur, eventuelt i kombinasjon med en styrking av skogfondsordningen vil være et mer hensiktsmessig verktøy for å øke planteaktiviteten. For å realisere mulighetene kreves det at de årlige bevilgningene til skogkulturtiltak økes med omtrent 150 mill. kr.

Skogeierforbundet vil også understreke at mulighetene for økt uttak av biomasse fra norske skoger er avhengig av en tilfredsstillende infrastruktur i form av veier. For å få til gode løsninger på tvers av eiendomsgrensene er det en forutsetning at myndighetene bidrar til finansiering av veiene.

Økt uttak av biomasse forutsetter at den enkelte skogeier opplever det som økonomisk interessant å gjennomføre hogst. Dagens skattesystem tilfredsstillende for mange ikke dette kriteriet. Forslagene om gjeninnføring av 28% skatt på næringsinntekt fra skog eller innføring av et bunnfradrag på skogbruksinntekt vil kunne være en stimulans for å øke uttaket av biomasse fra norske skoger.

Avslutning

Norges Skogeierforbund mener at Klimakur 2020 på en grundig måte har klarlagt mulige tiltak for å redusere utslippene av klimagasser i Norge. Vi vil understreke betydningen av at regjeringen følger opp dette gjennom en strategi med konkrete tiltak i den bebudede Melding til Stortinget.

Som Klimakur 2020 viser, er det nødvendig med kraftige virkemidler for å nå de mål som er satt. Skogeierforbundet vil også peke på at det er viktig at effekten av de aktuelle tiltakene i Norge blir vurdert i et globalt perspektiv, og ikke bare i forhold til det norske utslippsregnskapet.

Med hilsen
NORGES SKOGEIERFORBUND

Gudbrand Kvaal

Nils Bohn